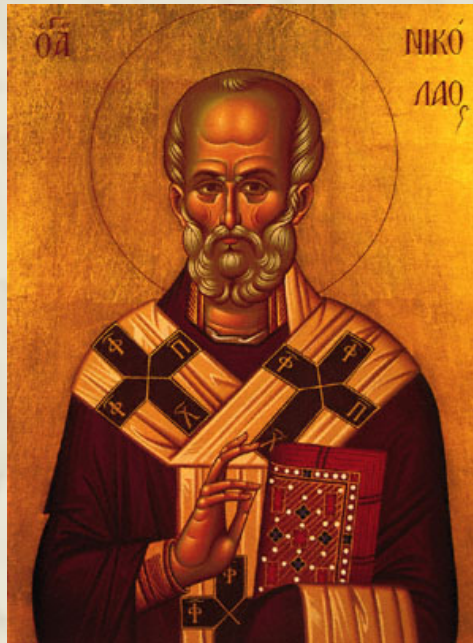

ቱወፊቱ (ወርሻ-ኣበወ)

Holy Traditions

www.debresahl.com

ትሕዝቶ

1. ትርጉም ትውፊት

2. መ/ቅዱሳዊ መሠረት ትውፊት

2.1 ትውፊት ኣብ ብሉይ-ኪዳን

2.2 ትውፊት ኣብ ሓዲሽ-ኪዳን

3. ትውፊትን ናይ ቤተክርስቲያን ኣቦታትን

4. ጥቕሚ ትውፊት

5. ትውፊትን ባህሊ-ሰብን

6. ዝለዓሉ ሕቶታትን መልስታቶምን

1) ትርጉም ትውፊት

- ❖ ትውፊት (ግሪክ *Paradosis*፤ እንግሊዝኛ *Holy Tradition*) ፦
አወፈያ = አቕበለ፣ አመሐለለፈ
- ❖ እዚ ድማ ካብ ሓደ ወለዶ ናብ ካልእ ወለዶ ዝመሓለለፍ ትምህርቲ፣
መሠረተ-እምነት (Doctrine)፣ ስርዓት... ወዘተ፤
- ❖ እዚ ድማ ቤተክርስቲያን ምስ ኣምላክ ዘሕለፈቶ ህይወት ብዘይጎደሎ
ካብ ወለዶ ናብ ወለዶ ተሰጋግረሉ መገዲ እዩ፤

2) መ/ቅዱሳዊ መሠረት ትውፊት

- ❖ ዘዳግም 32:7 “ነቦኻ ሕተቶ፣ ንሱ ኸአ ኬግህደልካ እዩ፣ ዓበይትኻውን ኪነግሩኻ እዮም፤”
- ❖ እግዚአብሔር ‘ውን ንዝመጽእ ወለዶ ከመሓለልፍዎ ከምዘለዎም ይነግር
- ❖ ዘጸአት 13:14 “ኪኸውን ደማ እዩ ንዳሕራይ ወድኻ እዚ እንታይ እዩ፣ ኢሉ ምስ ሓተትካ፣ ንሰኻ፣ ንእግዚአብሔር ካብ ግብጹ፣ ካብ ቤት ባርነት ብሓያል ኢድ ኣውጽኣና”
- ❖ ዘዳግም 4:9 “ሓንትስ እቲ ዓይንኻ ዝረአዮ ነገር ከይትርስዎ ፣ ብኹሉ መዕልትታት ህይወትካ ደማ ካብ ልብኻ ኸይወጽእ፣ ንደቅኻን ንደቂ ደቅኻን ደአ ኸተፍልጦም፣ ንርእሰኻ ተጠንቀቅ፣ ነፍሰኻ ሓሉ”

2.1) ትውፊት አብ ብሉይ-ኪዳን

ሪ መጠ ሕገ ቅድሚ ምቅባሉን ምጽሐፉን ዝተፈጸሙ ፍጻሜታት ...

ሪ መስዋዕቲ ኣቤል ፦ ብትውፊት ካብ ኣቡኡ ኣዳም፣ ኣዳም ድማ ካብ ኣምላክ ዝተቐበሎ ‘ተዘይኮይኑ ፡ መስዋዕቲ ምዕራግ መን ኣርኣዮ?

ዘፍጥረት 4፡4 “ኣቤል ክኣ ካብ በኹራት ኣባጊዑን ካብ ስብሐንን ኣምጺኤ። እግዚአብሔር ድማ ናብ ኣቤልን ናብ መስዋእቲን ባህ ኢልዎ ረኣዮ”

ሪ ንጹሕን ዘይንጹሕን ምፍላይ፦ ሕገ-መጠ ቅድሚ ምጽሐፉ

... ዘፍጥረት 8፡20 “ኖህ ድማ ንእግዚአብሔር መሰውኢ ሰርሖ፣ ካብ ንጹህ እንስሳ ዘበለን ካብ ኩለን ንጹሃት ኣዕዋፍን ወሲዱ ኸኣኣ ዚሓርር መስዋእቲ ኣብ መሰውኢ ኣዕረገ”

2.1) ትውፊት አብ ብሉይ-ኪዳን.....

ጌዕሽር ምሃብ ፦ ኣብርሃም ኮነ ያዕቆብ እዚ ግብሪ እዚ ካበይ ረኪቦም? ብትውፊት ‘ተዘይኮይኑ!

... ዘፍጥረት 14:18-20 “ኣብራም ድማ ካብ ኩሉ ዕሽር ሃቦ”

... ዘፍጥረት 28:22 “... ካብ እትህበኒ ዘበለ ኹሉ ድማ ዕሽር ክህበካ እየ።”

ጌአብ ህይወት ዮሴፍ፦ ገና ሕጊ ቅድሚ ምጽሓፉ ኣማኢት ዓመታት ከሎ ዝመት ዓቢ ሓጢአት ምኻኑ ብከመይ ፈለጠ?

... ዘፍጥረት 39:7-10 “... ከምይ ገይረኽ እዚ ዓብዩ ክፍኣትን ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ከኣ ሓጢአትን ክገብር እኽእል፡ በላ”

2.2) ትውፊት አብ ሓዲሽ-ኪዳን

ይ ጌይታ አብዚ ምድሪ እዚ ንጌ ዓመት ዝኸውን ምሂሩ፡ ተጻሒፋ ዘሎ ትምህርቱ ግን ኣዝዩ ውሑድ እዩ፤ ዝተረፈ'ከ ጠፊኡ ማለት ድዩ?

ይ ኣይኮነን! ቤተክርስቲያን ዓቂባ ተማሓላልፎ ኣለ'ምበር፤

ይ እዚ ኣብ ግ.ሐዋ. 1፡3 “ድሕሪ ስቅያቱ ኣርብዓ መዓልቲ እናተራእዮምን ብዛዕባ መንግስቲ ኣምላኽ ከኣ እናነገሮምን...” ዝተማህርዎ ትምህርት'ከ?

ይ ሐዋርያት ፈቀዶ ቦታታት ንነዊሕ ዘመን ዝመሃርዎ ትምህርቲ'ከ?

... ወ.ዮሐ.20፡30 “ኢየሱስ ድማ ኣብዚ መጽሓፍ እዚ ዘይተጻሕፈ ካልእ ብዙሕ ተኣምራት ኣብ ቅድሚ ደቀ መዛሙርቱ ገበረ”

... ወ.ዮሐ.21፡25 “የሱስ ዝገበሮ ግብሪ ድማ ብዙሕ ካልእ ኣሎ። ኩሉ ቡብሓደ ተጻሒፋ እንተ ዚኸውንሲ፡ ነቲ እተጻሕፈ መጻሕፍቲ ኹላ እዛ ዓለም እኳ ኣይምኣኸለቶን ይመስለኒ”

2.2) ትውፊት አብ ሓዲሽ-ኪዳን.....

☞ 2ጢሞ 1:13 “ነቲ ኸባይ ዝሰማዕካዮ ጥዑይ ቃል ከኣ በቲ ኣብ ክርስቶስ ኢየሱስ ዘሎ እምነትን ፍቕርን ንምሳሌ ሓዘ”

☞ 2ተሰ 3:6 “እምበኣርክስ፡ ኣቱም ኣሕዋትና፡ ካብቲ በቲ ኸባና እተቐበሎ ትውፊት ዘይነብር፡ ብዘይ ስርዓት ዚመላለስ ዘበለ ሓወ. ክትፍለዩ፡ ብስም ጌይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ንዝእዘዘኩም ኣሎና”

☞ 2ተሰ 2:15 “ደጊም፡ ኣቱም ኣሕዋትና ጸኒዕኩም ቁሙ እሞ ነቲ ብቃል ወይስ ብጽሑፍ ካባና እተመሀርኩምዎ ትምህርትታት ሓዘዎ”

☞ 2ዮሐ:12 “ናባኸትኩም ዝጽሕፎ ብዙሕ ነገር ነይሩኒ ኸነሱ፡ ብወረቐትን ብቐለምን ክጽሕፎ ኣይፈቶኹን። ግናኸ ሓጎስና ምእንቲ ኸይምላእሲ፡ ናባኸትኩም ክመጽእ እሞ ኣፍ ንኣፍ ክዛረበኩም፡ ተስፋ እገብር ኣሎኹ”

☞ ክንበቡ ዘለዎም ተወሰክቲ ጥቅስታት፡- 1ቆሮ 11:34፣ ቲቶስ 1:5፣ 3ዮሐ:13

2.2) ትውፊት አብ ሓዲሽ-ኪዳን.....

ሪ ፲.ሐዋ.20:35 “ነቲ ጐይታና ኢየሱስ ባዕሉ ዝበሎ፡ ካብ ምቕባልሲ ምሃብ ኣዝዩ ይባርኽ...” ቅ.ጳውሎስ ነዚ ኣብ ወንጌል ዘይተመዘገበ ቃል-ጐይታ ካበይ ረኽቦ? ብትውፊት!

ሪ 2ጢሞ. 3:8 “ከምቲ እያኔስን እያምብሬስን ንሙሴ እተቐወምዎ...” አስማት እዘም ጠንቐልቲ ኣብ ጽሑፍ ብሉይ የለን፡ ቅ.ጳውሎስ ግን ብትውፊት ተቀቢሉ አቐበሊሉና፤

ሪ መ.ያሁዳ:9 “ሚካኤል፡ እቲ ሊቀ መላእኽቲ፡ ግና ብዛዕባ ስጋ ሙሴ ምስ ድያብሎስ እናተኸራኸረ...”

ሪ ራእይ 2:14 “ነቲ ኣብ ቅድሚ ደቂ እስራኤል መንሳተቲ ንምግባር፡ ንጣኦታት እተሐርደ ኪበልፀን ኪምንዘሩን ንባላቕ ዝመኽሮ ናይ በለዓም ...” እዚ ምክሪ በለዓም ሙሴ ኣብ ጽሑፍ ኣየስፈሮን(ዘሁልቑ23-24)፡ ብትውፊት ግን ተመሓላሊፉ (2 ጳጥ.2:15፣ and ያሁዳ :11)

3) ትውፊትን ናይ ቤተክርስቲያን ኣባታትን

- † Papias (70/75 - D.163 A.D) “I will not hesitate to set down along with my interpretations all the things derived from the elders (presbyters), for I have ever carefully learned them, and carefully recalled them, and am confident of their truth... If anyone who attended the presbyters came, I asked him minutely about their sayings: What did Andrew or Peter say, or what was said by Philip by Thomas, by James, by John, by Matthew, or by any other of the Lord’s disciples...? For I imagined that what was to be got from books was not so profitable to me as what came from the living and abiding voice.”
- † St. Irenaeus (D.202 AD) “Should we not have to go back to the most ancient Churches, in which the apostles lived, and take from them... what is fixed and ascertained? what else could we do? If the apostles themselves had not left us writings, should we not be obliged to depend on the teaching of the tradition which they bequeathed to those to whose care they left the Churches?”

3) ትውፊትን ናይ ቤተክርስቲያን ኣቦታትን.....

- ✠ **Origen (185-255 A.D.)** “the teaching of the Church is preserved unaltered, handed down in unbroken succession from the apostles and is existing to this day in the Churches ”
- ✠ **St. Gregory of Nyssa (330-395A.D.)** “it is enough for the proof of our statement, that we have the tradition descending to us from the Fathers, transmitted as an inheritance, by succession, from the apostles through the saints that followed them(50)”
- ✠ **St. John Chrysostom (347–407 A.D.)** “the one and the other are worthy of credit. Therefore let us think that the tradition of the Church is also worthy of credit. It is a tradition ask no more!”
- ✠ **St. Epiphanius Of Salamis (310/320 – 403 A.D.)** “we must use tradition, since all cannot be got from the divine Scripture, wherefore the divine apostles handed down something in writings, others in traditions”

4) ጥቅሚ ትውፊት

1. ቀኖና-መጽሐፍ ቅዱስ፦ እዚ መጽሐፍ መጽሐፍ ቅዱስ ወይ ካብ ካልእ ዝተፈልየ ምዃኑ መን ኣፍሊጡና? መጽሐፍ ቅዱስ'ከ ከመይ ኢሉ ኣባና በጺሑ? መጽሐፍ ቅዱስ ናይ ኣምላክ ቃል ምዃኑ ቤተክርስቲያን ጥራይ'ያ ኣፍሊጣትና

... Origen (185-255 A.D.)“By tradition, I knew the four gospels, and that they are the true ones”

... ብትውፊት ወንጌል ኣርባዕተን ቅኑዓትን ምክኖምን ፈሊጠዮም።

... St. Cyril of Jerusalem (313–386AD)“Learn also diligently, and from the Church what are the books of the Old Testament, and what are those of the New”

... መጻሕፍቲ ብሉይን ሓዲስ ኣየኖትን እንታይን ምክኖም ካብ ቤተ ክርስቲያን ብጥንቃቄ ተማሃር።

... St. Augustine (354-430A.D.) “I would not have believed in the gospel, unless the voice of the Universal Church convinced me”

... ቃል እታ ኣጽናፋዊት/ዓለምለኸዊት ዝኾነት ቤ/ክ እንተዘየእምነኒ፥ኣብ ወንጌል ኣይምኣመንኩን ነይረ።

4) ጥቅሚ ትውፊት.....

2. ቅዱስ-ህይወት ንምምራሕ፡- ትውፊት ኣብ ጽሑፍ ዝርከብ ደረቅ ህይወት ዘይኮነስ ህያው ናብራን ተጋድሎን ናይ ዝሓለፈት ቤተክርስቲያን የረክበና

ዕብ.13፡7 “ ነቶም ቃል ኣምላኽ ዝነገሩኹም መራሕተኹም ዘክርዎም፡ ከመይ ኢሎም ከምዝነበሩን ከም ዝሓለፉን እናረኣኩም፡ ኣሰኣሰር እምነቶም ሰበቡ”

1ይ ቈረንቶስ 11፡1 “ከምዚ ኣነ ንክርስቶስ ዝመስሎ ዘሎኹ፡ ንሰኻትኩም ንኣይ ምሰሉ”

ፊልጲ 3፡17 “ኣሕዋተዮ፡ ንኣይ ምሰሉ፡ ከምቲ ንሕና ኣርኣያ ዝኹንናኩም፡ ኣብቶም ከምኡ ኢሎም ዚመላለሱ ኣስተብህሉ”

4) ጥቅሚ ትውፊት.....

3. እቲ ቅኑዕ ትርጓሜ መጽሐፍ ቅዱስ ፦

2ጴጥ1:19-20 “ኩሉ ጽሑፍ ትንቢት ትርጉሙ ኻብ ርእሱ ኸም ዘይኮነ፡ ቅድሚ ኸኩሉ እዚ ፍለጡ፤ ትንቢትሲ ቅዱሳት ሰባት እዮም ብመንፈስ ቅዱስ ተመሪሐም ካብ ኣምላኽ እተዛረብዎ እምበር፡ ከቶ ብፍቓድ ሰብ ኣይመጸን”

4. መሠረተ-እምነትን ነገረ-መለኮትን፦ ዝሓልፈ ናይ ጉባኤታት ውሳኔ ፣እዚ ሕጂ ዘሎ ዝተፈላለዩ ክሕደታትን ጥርጥርን ኣብታ ጥንታዊት ቤተክርስቲያን'ውን ይልዓል ስለዝነበረን ግቡእ መልሲ'ውን ስለዝተዋህበሉን'ዩ፤

መ.ይሁዳ ፣3 “በታ ሓንሳእ ንቅዱሳት እተዋህበት እምነት ክትጋደሉ ጽሑፈ ኸመኸረኩም፡ ናይ ግዲ ኸኮነ”

5. ስርዓተ-ኣምልኮ፦ እንታይን ከመይን ኢልና ክንጽሊ ከምዘለና፤

፦ስርዓተ-ጥምቀት፡ ቊርባን...ወዘተን ኣፈጻጸምኡን

1ቆሮ 11:34 “ነቲ ዝተረፈ ግና፡ ምስ መጻእኩ፡ ክሰርዖ እየ”

5) ትውፊትን ባህሊ-ሰብን

ይ ዝኮነ ሕብረተ-ሰብ ናይ ባዕሉ ባህሊ ኣለዎ፤ ገሊኡ ስነ-ጥበባዊን ኣወንታዊን ነገራት ክህልዎ ከሎ፡ ገሊኡ ግን ኢ-ሞራላዊን ምስ ኣምላካዊ ዕላማ ዘይሰማማዕን ናይ ርክሰት ባህሊ እዩ፤

ይ ነዚ ኣብ መ.ቅዱስ ባህሊ-ሰብ ይብሎ፡-

መ.ቆላሴ2:8 “ከም ናይ ክርስቶስ ዘይኮነስ፡ ብልማድ ሰብ፡ ከም ምህሮ ቅዱልዕነት እዛ ዓለም እዚኣ፡ ብጥበብ ዓለምን ብኸንቱ ምጥባርን ሓደ እኳ ኸይማርኸኩምሲ፡ ተጠንቀቐ”

ወ.ማርቆስ 7:7-13 “ግናኸ ምህሮ ስርዓት ሰብ እናመሀሩ፡ ብኸንቱ እዮም ዜምልኹኒ... ትእዛዝ ኣምላኽ ሓዲገኩም፡ ስርዓት ሰብ ትሕልዉ ኣሎኹም

ይ ትውፊት ወይ ድማ ውርሻ-ኣበው ካብዚ ፈሊና ክንርድኦ ኣለና፡-

ይ ትኸክለኛ ትውፊት ወይ ድማ ውርሻ-ኣበው፡-

1. ምስ መጽሓፍ-ቅዱስ ኣይጻረርን
2. ምስ ካልእ ኦርቶዶካዊ ትውፊት ኣይጻረርን
3. ዓለም-ለካውያን ኦርቶዶስ ቤተክርስቲያን ተቀባልኖት ኣለዎ፤

6) ዝለዓሉ ሕቶታትን መልስታቶምን

- ⊕ ናይ ሓቀኛ ዘይኮነ ትውፊት፦
 - ⊕ እዚ ገለ ኣብያተ ክርስቲያናት ንትምህርቲን ክጥዕመን ዘእተወእ ዘይክርስቲያናዊ ትውፊት
 - ⊕ መልሲ.....ኣብ ላዕሊ ትውፊትን ባህሊ-ሰብን ተመልከት፤
- ⊕ መጽሐፍ ቅዱስ ጥራይ (*sola Scriptura*)፦ 16 ክ.ዘ
 - ⊕ ተሃድሶ (*Reformation*) ርእይቶ፦
 - ⊕ ሉተራውያን፣አናባፕቲት፣ካልቪናውያን.....ወዘተ
 - ⊕ መልሲ.....ኣብ ላዕሊ መ/ቅዱሳዊ መሠረት ትውፊት ተመልከት፤

